

Representantforslag nr. 38

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne, Thore A. Nistad og Karin S. Woldseth

Dokument nr. 8:38 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne, Thore A. Nistad og Karin S. Woldseth om endring av norske myndigheters håndtering av saker om barne bortføring

Til Stortinget

BAKGRUNN

I de senere år har barne bortføringer til utlandet blitt et tiltagende problem. En forelder som har vært bosatt i Norge, tar med seg sine barn til et annet land og holder dem der, i strid med avtale eller i mange tilfeller i strid med norsk domsslutning. Slike handlinger strider mot den andre forelders rett til foreldreansvar og samværsrett med egne barn, eventuelt rett til å ha barnet fast bosatt hos seg. Bortføringen er også straffbar, da handlingen er å betrakte som kidnaping.

Et stort paradoks knyttet til barne bortføring er at bortføreren har krav på barnebidrag til barnet fra den gjenværende forelder. Dette gjelder også i de tilfeller hvor den andre forelder er tilkjent daglig omsorg og således er den som skulle være bidragsberettiget. NAV krever inn disse pengene for bortførerne og henviser til at pengene er barnas eiendom og skal disponeres til barnas fordel. Det legges således vekt på hvem som har "faktisk omsorg" og ikke hvem som er tilkjent "daglig omsorg". Dette til tross for inngått avtale om omsorgsfordeling, eventuelt dom som sier at det er den andre forelder som skal motta bidrag. Denne ordningen fremstår som uholdbar, og det er viktig å få stoppet pengestrømmen til den bortførende forelder.

Mange av kidnapperne kommer opprinnelig fra øst-europeiske stater og andre land med lav levestan-

dard sammenliknet med Norge. Bidrag fra forelder som fortsatt bor i Norge, utgjør således et betydelig økonomisk tilskudd til den som har bortført barn. Denne subsidieringen skjer altså med norsk tvangsmyndighet i ryggen.

Et annet paradoks er at den bortførende forelder kan få dom for vesentlig økning av barnebidrag i sitt hjemland. I de tilfeller hvor dette skjer, fortsetter NAV å inndrive kravet på vegne av bortføreren.

Forslagsstillerne mener det er viktig å få endret regelverket slik at kidnapperne ikke kan fortsette å disponere økonomiske midler fra forelder som er igjen i Norge, på vegne av barnet. Får man stoppet pengestrømmen, vil det å bortføre barn bli mindre lukrativt for kidnapperne. Forslagsstillerne ser for seg en mulighet hvor bidragene barnet har krav på, blir tatt hånd om av overformynderiet eller annen myndighet som kan sørge for at pengene utelukkende tilfaller barnet og således ikke kan disponeres av kidnapperen.

Som en videreføring av ovennevnte, mener forslagsstillerne det er av betydning at norske myndigheter får anledning til å beslaglegge kidnappernes eventuelle formue som befinner seg i Norge. Dette vil føre til ytterligere innstramming av kidnappernes økonomi, noe som kan bidra til å gjøre det mindre attraktivt å bortføre barna.

Det skal også nevnes at NAV driver ulik praksis når det gjelder inndrivelse av barnebidrag, avhengig av om den gjenværende forelder er kvinne eller mann. Der bortføreren er mann, blir ikke den gjenværende kvinne krevd for bidrag. I tilfeller der kvinnen bortfører, må den gjenværende mann betale. NAVs praksis på dette området blir spesielt ille når en tar med at 80 pst. av de knapt 300 barna som er bortført, er kidnappet av mor. Praksisen inneholder således klare elementer av diskriminering mellom menn og kvinner.

Foreldre som har opplevd kidnapping, føler at de får lite bistand fra norske myndigheter. I ett tilfelle har man sett at justisministeren har engasjert seg for å få hjem to barn, noe som også lyktes. I andre tilfeller har imidlertid Justisdepartementet og Utenriksdepartementet brukt lang tid før de satte i gang hjelpe-tiltak, og disse tiltakene har vært svært beskjedne.

Da nåværende justisminister var stortingsrepresentant, framsatte han privat forslag i Dokument nr. 8:96 (2002–2003), jf. Innst. S. nr. 245 (2002–2003), for å bedre situasjonen for norske foreldre som er offer for barne bortføring. De som er berørt av slike saker har imidlertid ikke merket noen form for økt satsing på dette området etter den tid. Heller ikke i inneværende periode hvor daværende forslagsstiller er statsråd, har disse foreldre opplevd noen utvikling i sin rettslige situasjon.

I en del tilfeller hvor barn har blitt bortført, ser man at den gjenværende norske forelders rett til samvær og foreldreansvar, ikke respekteres i rettssystemet i landet barnet er bortført til. Til tross for at dom fra Norge har foreligget i rettsprosessen, har utenlandske domstoler gitt fullt foreldreansvar og samvær til forelderen som har kidnappet barnet. I mange tilfeller er landet som godkjenner bortføringen tilknyttet Lugano-konvensjonen (som også Norge er). Konvensjonen sier blant annet at interne myndigheter plikter å respektere rettsavgjørelser fra andre konvensjonsstater. De ulike land har således bundet seg til å legge til grunn rettsavgjørelser fra Norge i de aktuelle saker.

I andre tilfeller ser man at politiet har sendt ut etterlysning via Interpol, uten at myndighetene i det andre landet gjør noen innsats for å pågripe bortføreren og få barnet hjem til Norge igjen.

Norge er også tilknyttet Haag-konvensjonen. Denne traktaten oppstiller regler som forplikter medlemslandene til aktivt å sørge for at bortførte barn i landet blir funnet og tilbakeført i løpet av kortest mulig tid. I en del tilfeller er barn bortført til andre land som også er tilknyttet denne konvensjonen uten at det hjelper når det gjelder tilbakeføring.

Det er forslagsstillernes oppfatning at norske myndigheter har ansvaret for at land vi inngår avtaler

med, faktisk følger opp sine forpliktelser. Regjeringen bør således opprette de instrumenter som er nødvendige for å påse at norske borgeres rettigheter blir respektert av konvensjonsstatenes myndigheter. Slik det er i dag, bærer håndteringen av denne problemstillingen preg av at ansvaret for å få barnet hjem til Norge er svært pulverisert og at det ikke er noen norsk myndighet som føler eierskap til problemstillingen; Justisdepartementet/påtalemyndigheten har ansvaret for den straffemessige oppfølgingen, Utenriksdepartementet har ansvaret for kontakt med andre lands myndigheter, mens NAV (Arbeids- og inkluderingsdepartementet) har ansvaret knyttet til innkreving/overføring av barnebidrag. På denne bakgrunn mener forslagsstillerne det er nødvendig med en samling av ansvaret i denne type saker og tydeliggjøring av hvordan man skal håndtere denne problemstillingen.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre de nødvendige tiltak som vil medføre at:

1. Staten ikke krever inn penger på vegne av barne bortførere.
2. Bidrag fra samværsberettiget norsk forelder ikke disponeres av den bortførende forelder på barnets vegne, gjennom at barnebidrag settes under administrasjon av overformynderiet.
3. Det blir mulig å beslaglegge barne bortføreres formue som er i Norge.
4. Det i større utstrekning blir mulig for politiet å pågripe barne bortførerne dersom de returnerer midlertidig til Norge.
5. Det opprettes råd for samordnet innsats mellom relevante myndigheter for bistand til norske foreldre som har fått barn bortført.

11. februar 2009